

prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., dr. h. c

předsedkyně Akademie věd ČR
Národní 3, 110 00 Praha 1

Otevřený dopis

11.10. 2022

Vážená paní předsedkyně AVČR,

AV ČR se ve věci klimatických změn v současnosti opírá o expertní stanovisko AV ČR 4/2020, jehož odborným garantem je ÚVGZ (<https://www.czechglobe.cz>).

V tomto stanovisku **není jediná zmínka o aktivní úloze přirozené vegetace v kontrole klimatu**. Za příčinu současného globálního oteplování autoři z ÚVGZ považují bez důkazů nárůst koncentrace nekondenzačních skleníkových plynů, přestože autor statě o 100%-ní shodě vědců, na kterého se v expertním stanovisku odvolávají, nezkoumal příčiny, nýbrž pouze to, zda globální oteplování je antropogenního či neantropogenního původu (Powell J., 2019). Stejně tak bez důkazů a autoritativně autoři formulují cíl, že „*Globální oteplování se zastaví, pokud bilance skleníkových plynů, které lidstvo přidává do ovzduší, klesne až k nule. To platí, pokud se tak stane již do poloviny 21. století*“, a to i přesto, že z ledovcových analýz vyplynula závislost opačná (**koncentrace CO₂ závisely na změnách teplot**).

Poprvé v historii se tak v ČR vědecká instituce (ÚVGZ) stala přímo zodpovědnou za změnu energetické politiky s vážnými celospolečenskými dopady.

V příloze Vám zasíláme náš shrnující článek „*Why ecosystem services should be counterbalanced by nature's thermodynamic costs*“, nedávno publikovaný v časopise Ecosystem Services (IF=6,91; D1), v němž načrtáváme nové paradigma udržitelného vztahu lidí k přírodě. Ukazujeme v něm, že **lidstvo je odpovědné za klimatické změny** a za ztráty podpůrných a regulačních ekosystémových služeb (ES) a **likvidace přirozené vegetace je dlouhodobou dominantní příčinou nárůstu oteplování a klimatických extrémů** jak v ČR, tak v ostatních zemích světa.

Tento příčinný vliv antropogenizace krajiny na obydlených kontinentech Země je měřitelný a nejméně stonásobně větší než vliv rostoucích koncentrací CO₂ v atmosféře, který měřit nelze.

Toto tvrzení opíráme o termodynamickou analýzu toků na zemský povrch přicházející sluneční energie a o dlouhodobě klesající podíl latentního tepla výparu. Tvrzení opíráme rovněž o víc jak desetiletá kontinuální měření net-radiometrem, z nichž vyplývá, že obsah vodní páry a oblačnost zásadně ovlivňují jak množství přicházející sluneční energie, tak tok tepla od povrchu země do atmosféry. Člověk potom ovlivňuje množství vodní páry hospodařením v krajině, změnami krajinného pokryvu.

Jestliže podle údajů FAO lidé na všech obydlených kontinentech Země za posledních 10 tisíc let do konce 19. století zlikvidovali cca 1mld. ha přirozených lesů a následně jen za 20. století zlikvidovali další 1 mld. hektarů lesů a přeměnili je na převážně zemědělské a zastavěné půdy, došlo tím globálně k ohromnému snížení produkce životodárných podpůrných a regulačních ES, zejména pak ke snížení chladícího efektu latentního tepla a schopnosti udržení vody v krajině. Např. jenom na území USA bylo za posledních 200 let odvodněno na 46 mil. ha mokřadů, což představuje uvolňování zjevného tepla nejméně 110 000 GW (1100TWh za jeden slunný den). V měrném vyjádření na metr čtvereční, přeměnou zapojeného lesa či mokřadu na zemědělské a zastavěné půdy dochází ke ztrátám klimatizačních ES ve výši až několika stovek wattů/m² z přicházející sluneční energie.

Tato lidmi způsobovaná tepelná stopa (heat footprint) přeměnou klimaticky neúčinnějšího klimaxového lesa na agrární a městské ekosystémy je až o dva řády vyšší než za posledních 250 let odhadované zesílení skleníkového efektu o 1-3 W/m² z růstu emisí nekondenzačních skleníkových plynů, deklarované zprávou IPCC 2007.

Přehřívání krajiny je provázeno nárůstem gradientů, které se potom vybouří jako přívalový déšť, tornádo či hurikán atd. Meteorologicky měřené změny průměrné globální teploty nepostihují rozsah změn klimatu působených odvodněním a odlesněním.

Z měření ztrát podpůrných a regulačních ekosystémových služeb, dosud nezahrnovaných do územního rozhodování správních orgánů OŽP, vyplývá, že **zaměření unijní environmentální politiky na dekarbonizaci povede ke zcela neefektivnímu investování nesprávným směrem.**

Zásadní environmentální investice musí jít na obnovu relativně souvislých sítí přirozené a funkční vegetace Evropy při současném udržení výživy obyvatelstva. Naopak, nadměrné pálení biomasy vede k likvidaci vegetace, která je podmínkou oběhu vody, distribuce slunečního záření, a přísunu vlhkého vzduchu od oceánu (pohyb vzdušných mas kondenzací vodní páry).

Potřeby výživy lidí a energetická krize vyžadují okamžité zrušení obchodování s emisemi CO₂, které neopodstatněně zvyšuje ceny energií na zkolabovaném unijním trhu a již v současnosti tlačí mnoho evropských domácností pod hranici chudoby a vede k nekonkurenceschopnosti evropských výrobců.

Z mnoha publikací o zásadním významu vegetace v klimatu a oběhu vody viz např. (Ellison et al., 2017).

S pozdravem

Doc. RNDr. Jan Pokorný, CSc., bývalý vedoucí úseku ekologie rostlin Botanického ústavu AVČR, ředitel ENKI, o.p.s., cena Ministra ŽP 2009 za ochranu přírody a za knihu *Water for Recovery of Climate*, cena hejtmanky JČ kraje za vysvětlování aktivní úlohy vegetace a lesů.

(email: pokorny@esnet.cz)

Doc. Ing. Josef Seják, CSc., dlouholetý člen Komise pro ŽP AVČR, bývalý vědecký pracovník Ekonomického ústavu ČSAV a ředitel Českého ekologického ústavu, docent na FŽP UJEP.

(email: sejak@seznam.cz)

Powell, James. „Scientists Reach 100% Consensus on Anthropogenic Global Warming“. *Bulletin of Science, Technology & Society* 37, č. 4 (20. listopad 2019): 183–84.

<https://doi.org/10.1177/0270467619886266>.

Ellison, D.; Morris, C.E.; Locatelli, B.; Sheil, D.; Cohen, J.; Murdiyarsa, D.; Gutierrez, V.; van Noordwijk, M.; Creed, I.F.; Pokorný, J.; Gaveau, D.; Spracklen, D.V.; Bargués Tobella, A.; Ilstedt, U.; Teuling, A.J.; Gebreyohannis Gebrehiwot, S.; Sands, D.C.; Muys, B.; Verbist, B.; Springgay, E.; Sugandi, Y.; Sullivan, C.A. Trees, forests and water: Cool insights for a hot world, *Global Environmental Change* **2017**, 43, Pages 51-61, ISSN 0959-3780, <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2017.01.002>. [Trees, forests and water: Cool insights for a hot world - ScienceDirect](https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2017.01.002)

